

PUBLICIȘTI GORJENI

dr. ION MOCIOI

1. ION GHERASIM — GORJAN

(1800—1857)

Un cărturar de vază a fost Ion Gherasim — Gorjan, dascăl cu vederi progresiste, publicist în folosul culturii, luptător în revoluția din 1848 și activ pentru unirea din 1859.

S-a născut la 31 iulie 1800¹, la Bengești, în familia lui Radu Gorjean, căpitan de plai. A avut o copilărie nefericită, pentru că tatăl său, luat în robie cu întreaga familie, 7 copii și soția sa, a fugit de la turcii cotorpitori și s-a făcut călugăr la mănăstirea Topolnița, sub numele de Gherasim, lăsându-și urmașii în voia soartei.

Aflat în robie sub numele de Ion Olteanu, a fost răscumărat la Istanbul, de Riga, cojocarul lui Caragea, și adus în țară, unde a fost dat la școala grecească de pe lângă biserica Stavropoleos, apoi la școala română de la Sf. Sava. La școala lui Gheorghe Lazăr a fost coleg cu Heliade.

După absolvire, în 1830, este trimis director al școlii primare din Vălenii de Munte, rămânând în funcție șapte ani. Alți 5 ani este profesor la Școala normală din Călărași. În 1844 este numit director al școlii domnești din Ploiești.

Revoluția de la 1848 l-a găsit director la Ploiești; atunci l-a adunat pe învățătorii din satele județului pentru a le explica sensul și sarcinile revoluției. S-a deplasat și în provincie pentru propaganda revoluționară². Pentru asemenea fapte a fost arestat și închis 8 luni. Comisia de anchetă preciza că Ion Gherasim — Gorjean a fost „tare aplecat și răspînditor de idei revoluționare”³.

În 1849 a fost președinte al Tribunalului din Ploiești, în 1857 — candidat pentru Divanul Ad-hoc⁴ și ales, dar în același an, la 26 decembrie, a murit din cauza suferințelor prici-

noapte de închisoare. A primit în viață titlul de pitar, ceea ce înseamnă că a reușit să-și formeze o situație materială bună.

Ion Gherasim-Gorjan a fost un om cult, de o rară sensibilitate. Cunoștea mai multe limbi străine, între care turca, araba, greaca, slavona, rusa, latina, franceza, italiana. A tradus din grecește **Halima sau povestiri mitologice arăbești**, în 4 volume⁵, în 1835. A publicat o carte originală **Dascăl pentru limba franțuzească**, în 1832. În 1840 a tipărit pentru săteni o ... **Cărticică coprinzătoare de învățătură folositoare**⁶. A dat la iveală mai multe calendare, care cuprind și alte traduceri — **Cestiunea Orientului**, după Emile Girordin, și **Privilegiuri antice de ale Țării Românești**, după tratatele turcești originale.

Într-un **Manual creștinesc** din 1836 Ion Gherasim-Gorjan afirma că românii trebuie să folosească îndeosebi cuvintele limbii noastre decât împrumuturile străine. În precuvîntarea la **Dascăl pentru limba franceză**, se adresa tineretului astfel: „Tot românul să-și învețe limba sa, cu tot fundamentul ei și apoi să se apuce de cea franțuzească și cea italienească, pentru că sînt limbile cele mai vii și mai dătinate în toată lumea cea luminată și rude foarte aproape cu limba noastră cea de obște...”⁷ Era, de altfel, un mare patriot și, ca unul ce suferise în robia turcească, spunea cu multă convingere: „Tot omul să-și iubească patria și să fie încredințat că nu este lucru mai scump și mai dulce în lume decât neamul său și patria sa”. Astfel de cuvinte ne fac să credem că Ion Gherasim-Gorjan nu și-a uitat locurile din Bengeștii copilăriei, pe care trebuie să le fi vizitat.

N O T E :

¹ M. Mihăilescu, **Figuri din trecut**, în: „Învățămintul primar”, nr. 5, 15 mai 1898.

² Arh. Statului București, fondul M.C.I.P., ds. 1454/1848, f. 26.

³ Arh. Statului, București, ds. 62, 1848, f. 27; **Documente privind anul revoluționar 1848...**, p. 661.

⁴ In: „Secolul”, nr. 67, septembrie 1857.

⁵ La Sibiu, în 1835; vezi și ed. București, Tip. Națională, 1877, 129+188 + +231+195 p., sau ediția din 1887.

⁶ **Școlaru sătean sau cărticică coprinzătoare de învățătură folositoare. Acum întiiu alcătuită și dată la lumină de ...**, București, Tip. Pencovici, 1840, 73 p.

⁷ Apud Gheorghe Găvănescu, **Ion Gherasim — Gorjean**, în: „Gazeta Gorjului”, Tîrgu-Jiu, VI, nr. 795, 4 mai 1973.